

SANG

Årg. 7 • 2026

Sang

Årg. 7 · 2026

Redaktion Lea Wierød Borčak
Uffe Holmsgaard Eriksen

Adresse Gjerlevvej 13, 8983 Gjerlev J

Mail uffeholmsgaard@gmail.com

Hjemmeside www.tidsskrift.dk/SANG

ISSN 2597-0518

Om tidsskriftet Tidsskriftet SANG er et forum for kritisk refleksion over sang som udtryksform. Vi bringer både forskning i og formidling om alle typer af sang fra alle faglige vinkler.

Manuskript SANG modtager mange typer indlæg, f.eks. artikler, anmeldelser, interviews og kommentarer. Se <https://tidsskrift.dk/SANG/about/submissions>.

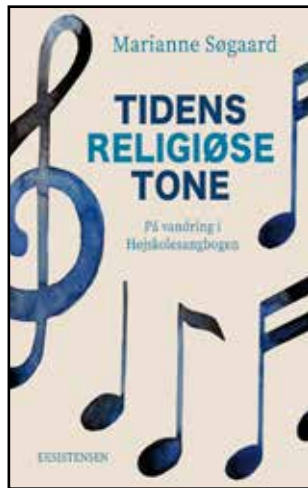
Omslagsillustration Simon Væth

Layout Fedja Wierød Borčak

Støtte Tidsskriftet støttes af Statens Kunstfond & Aarhus Kommunes Kulturudviklingspulje

AARHUS KOMMUNE

Tidens religiøse tone: På vandring i Højskolesang- bogen

Marianne Søgaard
Eksistensen
122 sider
2025

Religiøse tolkningsrum i Højskolesangbogen

Anmeldt af Asbjørn Lauridsen

Teolog, sangskriver og højskolelærer Marianne Søgaard undersøger i denne bog fem popsange fra *Højskolesangbogens* 19. udgave med det formål at tolke sange-nes religiøse undertoner. Bogen er skrevet i et flydende og godt sprog, den er hurtigt læst og har karakter af en fin formidlingsbog, der behandler vigtige spørgsmål om både salme- og højskolesang.

Bogen er inddelt i otte overskuelige kapitler. De første kapitler omhandler højskole- og kirkesang og relationen mellem disse. Søgaard viser, at sange, som ikke har et evangelisk-dog-

matisk indhold, også finder kirkelig anvendelse, hvilket skubber til forståelsen af, hvad en salme overhovedet er (s. 26). Videre argumenterer Søgaard for, at der er mange ressourcer at hente i disse sanges åbne, undersøgende og fortolkende kristendom, der afspejler hverdagens levede religion (s. 36). Bogens første del giver også en let indføring i *Den Danske Salmebog*, dens tillæg og *Højskolesangbogen*. Det er velkomment at Søgaard præsenterer sangbøgerne og deres interne relation. Det er også positivt, at Søgaard giver et indblik i udarbejdelsen

af *Kirkesangbogen* og dens relativt brede forståelse af salmebegrebet (s. 33-36).

Centralt i bogen står Søgaards læsning af fem højskolesange fra *Højskolesangbogens* 19. udgave. Her tilbyder Søgaard teologiske tolkninger af teksterne og ind i mellem også med musikalske pointer om melodi, harmonisering mv. Fortolkningerne giver et frisk blik på teksterne med inddragelse af både Luther (s. 58), Kierkegaard (s. 65), Sløk (s. 71), Paulus (s. 77) og Heim (s. 99). Analyserne og fortolkningerne spiller godt sammen med bogens formål, og Søgaard demonstrerer fint, hvordan sproget i de fem sange nemt kan gives en religiøs tolkning. Søgaard kunne dog vise steder sagtens gå længere ned ad de stier, hun finder. Det ville være spændende at læse en apokalyptisk-eskatologisk tolkning af sidste vers af "At dø er at rejse", eller en dybere ekklesiologisk udredning af "Et hus at komme til". I analysen inddrages også den kontroversielle sang "Ramadan i København" (s. 98f). Sangens religionspluralistiske potentiale vendes flere gange og står som et interessant modstykke til de kristent-teologiske tolkninger af de øvrige sange. Søgaard fremhæver i den forbindelse en religionsteologisk pointe fra Jørgen Carlsen: Tekstens diffuse sprog muliggør, at kristne og muslimer kan synge sammen og tænke på hver sin Gud. Det er forfriskende at Sø-

gaard fremhæver religionsteologien (hvordan kristendommen forholder sig til andre religioner), men den relativt korte redegørelse af de religionsteologiske "-ismer" bliver en smule teologisk indforstået og savner nuance (s. 99).

Bogens sidste kapitler tager fat på hvad salmesang er og bør være, og hvordan man kan anvende sekulære sange til religiøse formål (s. 106). Søgaard lægger her vægten på kirkesangens praksis med henvisning til, at salmesangen er menighedens svar på Guds tiltale – og netop dette menighedssvar må vi lytte til uanset sin form (s. 108). Desuden fremhæver Søgaard, at kirkens rum er så stærkt, at en enkelt 'sekulær' sang ikke forfladiger det kristne budskab, men giver plads for spørgsmål og fortolkning. Søgaard pointerer her, at man i anvendelsen af det religiøst åbne sprog potentielt risikerer at miste forståelsen af hvad kristendom er, men at man må leve med den risiko, da alternativet er værre: Dødvande i det religiøse sprog (s. 109f). Højskolefællessangen åbner ifølge Søgaard et nyt rum for både den individuelle og kollektive levede religion (s. 114), og fællessangen kan dermed blive et 'helligt rum' uden for kirkerummets vægge (s. 116). Bogens afsluttende hovedpointe er, at 'sekulære' sange med fordel kan anvendes af kirken til at give den fremmedgjorte kirkegænger en

kattelem ind i kirkens rum og tro som mulighed (s. 117).

Selvom Søgaard i diskussionen bevæger sig ind på både et praktisk-teologisk (s. 106) og til dels også systematisk-teologisk område (s. 109), så undlader hun et centralt teologisk spørgsmål: Nemlig hvad hun selv mener kristendom er og bør være. Søgaard identificerer en forandring i det kirkelige landskab (s. 15f), og at kirken er i konkurrence med andre institutioner (s. 18), men hvad er overhovedet kirkens opgave? Søgaard synes at vise empati for, at flere skal med ombord i kirken (s. 109) men hvorfor egentlig? Hvorfor er mission vigtigt? Hvad er det ved kristendommens budskab, som bør udbredes? Kan hvilken som helst folkelig, kropslig religiøsitet (s. 36, 115) fyldes ind i kirken? Jeg mener, at Søgaard mangler et afsnit til sin egen forståelse af, hvad kristendom og kirken er, da det endnu tydeligere kunne underbygge, hvorfor fornyelse i det religiøse sprog er relevant for kirken fra et teologisk synspunkt.

Som nævnt inddrages en del forskellig litteratur, hvilket er positivt i sådant et tværfagligt værk, men visse steder savner jeg konkrete sidehenvisninger (s. 15, 16, 19, 48, 58, 76). Det undrer mig egentlig som læser, da Søgaard henviser flittigt andre steder i bogen, og fordi flere værker står i litteraturlisten uden at blive hentet ind i brødteksten. Denne formali-

amangel påvirker det akademiske helhedsindtryk, men har som sådan ikke betydning for Søgaards grundlæggende pointe eller formidling.

Søgaard lykkes med bogens ærinde. Hun viser, hvordan man med højskolesangenes åbne sprog kan bygge bro mellem det folkelige og det kirkelige, og at et mere åbent sang- og tonesprog, kan åbne kristendommen på en mere afprøvende knapt så bombastisk måde som mere 'traditionelle' salmer. Bogen egner sig både som debatbog i en tid hvor kirke- og højskolesang er i forandring, og som formidling af et emne, der kan virke uoverskueligt og diffust. Søgaards klare sprog og formidling af den religiøse tones fornyelse gennem Højskolesangbogen, gør hendes bog til en relevant stemme i fællessangsforskningen og i hymnologien.